

Kain között mégis az, hogy a választás lehetősége előttem még állandóan nyitva áll: beismerhetem tévedésem, összeszedhetem magam, bocsánatot kérhetek, és helyrehozhatom bűnöm. Maga Isten még Kain esetében is elfogadja a megtérést, hiszen megjelöli, s ezzel védelmébe veszi Kaint, hogy más baj ne érhesse, s nem Ábeltől, hanem ettől a Kaintól származik aztán s terjed el az élet, az emberi élet, a Földön.

Ez az élet lüktet az én ereimben is. Ott lüktet bennem a lehetőség, hogy Kain bűne rajtam is eluralkodjék, de ott lüktet a választásé is, amellyel megelőzhetem a vétkezést. Saját terhem e felelősség elhordozása. Ettől igazán emberi, ettől igazán teljes az életem. S ettől Istennek is tetsző.

JÓZSA ISTVÁN LAJOS

ÉLETRE SZÓLÓ HIVATÁS (Bibliamagyarázat)*

Lk 5,1-11

Mielőtt a bibliai szöveg értelmezésébe belefognánk, próbáljuk meg elhelyezni földrajzilag, azaz térben, valamint időben e bibliai történet eseményeinek színhelyét és idejét. Időben gondolkodva: Palesztinába vagyunk Jézus korában. Térben: Palesztina északi részében, Galileában, a Genezáret-tó partján vagyunk. kereskedelmi- és halászvárosok gyűrűjében, mint: Betsaida, Korazin, Kapernaum (Kafer Nahum azaz Nahum próféta városa), Magdala és Tibériász. De fogalmazhatnánk egyszerűen úgy is, hogy Jézus szülőföldjén vagyunk, Názáret szomszédságában.

A Szentírás tudósítása szerint Jézus valahányszor visszatért Galileába, elterjedt a híre az egész környéken. (Lk 4,14). Názareti tartózkodása során, szokása szerint sosem mulasztotta el, hogy be ne menjen a zsinagógába tanítani, és hálát adni. Egy kivételt leszámítva szülőföldjén nagy sikere volt tanításának úgy, hogy „dicsőítette mindenki” (Lk 4,15). Egy alkalommal azonban, amikor Ézsaiás próféta könyvéből a következő részt olvasta fel: „Az Úr Lelke van énrajtam, mivel felkent engem, hogy evangéliumot hirdessek a szegényeknek, azért küldött el, hogy a szabadulást hirdessek a foglyoknak, és a vakoknak szemük megnyílását, hogy szabadon bocsássam a megkínzottakat, és hirdessek az Úr kedves esztendejét” (Lk 4,18–19), megbotránkoztak övéi, és így fakadtak ki: „Nemde a József fia ez? Ő pedig így szólt hozzájuk: Biztosan azt a közmondást mondjátok rám: Orvos, gyógyítsd

---

* Elhangzott 2002. február 9-én a Teológiai Intézetben a Csenedesnapokon.

meg magadat!” (Lk 4,22–23). Majd így folytatta: „Bizony mondom néktek, hogy egyetlen próféta sem kedves a maga hazájában”(Lk 4,24.) Ezt követően „kiűzték őt a városból”(Lk 4,29).

Ettől az egyetlen kivételtől eltekintve Jézusnak sikeres volt galileai működése, mert többnyire nagy sokaság gyűrűjében tanított, és álmétkodtak tanításán, mert nem szokványosan tanított, mint az írástudók, hanem úgy, hogy „szavának hatalma volt” (Lk 4,32).

A bevezetőnek szánt mondatok után kanyarodjunk vissza a tulajdonképpeni történethez, mely szerint Jézus feltűnik a Genezáret-tó partján. meglátja a part mentén vesztegelő hajókat, az elcsüggedt, elkeseredett, búslakodó halászokat, amint üres hálóikat mossák egy eredménytelen próbálkozás után, és segítségükre siet. Jézus ugyanis észreveszi, hogy a „látvány” cseppet sem biztató, sőt mondhatni kifejezetten lesújtó. Péterék nem kértek segítséget. Jézus önként siet segítségükre. Felajánlja segítségét. Beszáll az egyik hajóba, éspedig a Simonéba, és megkéri, hogy vigye őt egy kissé beljebb a parttól, aztán a hajóból tanítja a sokaságot. Nem tudjuk, hogy miről beszélt. Tanított, de mint később látni fogjuk, tanításának komoly hatása, eredménye volt! Utaltam már az előbbieken arra, hogy nem úgy tanított, mint az írástudók, nem a szokványos tanítási módszert alkalmazta, hanem hatalommal tanított! Talán Ézsaiás próféta megfogalmazásával lehetne leginkább kifejezni a történetet: „Az Úristen bölcs nyelvet adott nékem, hogy tudjam erősíteni a megfáradtat beszéddel” (50,4). Jézus jól tudja, hogy nem könnyű lelket verni a csüggedőbe, meggyökereztetni újból lelkében az újrakezdés hitét és reménységét. A sokszori, avagy még inkább sorozatos kudarcok kiábrándítják az embert a sikerből, de sokszor még az életből is! Meginog, odavesz a valamikori bátorság, kezdeményező képesség, tervezgetés, álmodozás. Helyét bizonytalanság, tétovázó magatartás, megtorpanás, kisebbségi érzés foglalja el. Tanyát ver lelkében egy olyasféle érzés, amelyet úgy fogalmazhatnánk meg leginkább, hogy csökkentértékűség. Éppen ezért Jézus tudja, hogy először hitében kell „talpra állítani” a csalódott, kiábrándult, reális önbecsülését veszített embert. Először meg kell győzni, hogy kudarc miatt nem kell végképp lemondani a sikerbe vetett hitről. Minden újrakezdés magában rejti a győzelmet, a sikert! Minden újrakezdés potenciális győzelem! Jézus megtanít mindnyájunkat arra, hogy a hit: a csüggedés elleni gyógyszer!

Miután abbahagyta a beszédet (mármint a tanítást, buzdítást, bátorítást), ezt mondta Simonnak: „Evezz a mélyre, és vessétek ki hálóitokat fogásra! Simon így felelt: Mester egész éjszaka fáradtunk ugyan, és semmit sem fogtunk, de a te szavadra mégis kivetem a hálókat. S amikor ezt megtették, olyan nagy tömeg halat kerítettek be, hogy szakadoztak a hálók, ezért intettek társaiknak, akik a másik hajóban voltak, hogy jöjjenek és segítsenek nekik...és annyira megtöltötték mind a két hajót, hogy majdnem elsüllyedtek”. Láthatjuk, hogy az eredmény minden emberi elképzelést felülmúló, szinte hihetetlen.

Lukács evangélista, hogy a kívánt hatást elérje, úgy rögzíti a történetet, hogy világosan szembetűnjön a különbség a Jézus nélküli, valamint a Jézus-

sal végzett munka között. A kitaró, állhatatos, bizakodó hozzáállás meghozta a várt eredményt, sőt, minden emberi elképzelést felülmúlt.

Akaratlanul is feltevődik bennünk a kérdés, hogy miért nem boldogult egymagában Péter. Mi lehetett az oka annak, hogy a társakkal való összefogás, az együttes munka sem hozta a kívánt eredményt?

Fel sem merülhet az, hogy Péter és társai nem értették a dolgukat, hiszen halászberek voltak, ebből éltek és tartották fenn családjukat. Tehát kétségtelenül rendelkeztek megfelelő ismeretekkel, hozzáértéssel és jártassággal. Kizárt dolog, tehát, hogy ne tudták volna hol, mikor és hogyan kell eredményesen halászni. Sőt, láthatjuk, hogy a társakkal való összefogás sem segített.

Több mint bizonyos, hogy a sikertelenség oka a csalódottság kiváltotta lemondásban keresendő. Ez bénította őket. Úrrá lett rajtuk idejekorán a csüggedés, a csalódottság, a lemondás! Nem a „hit szemével” néztek! Emberi számítás szerint elveszítettnek tűnt minden! Emberi nézőpontból minden ellenük szólt. Minden elveszítettnek mutatkozott. És mégis ott, ahol Péterék kétségeskednek, tétováznak, ott Jézus esélyt lát! Gondoljunk csak egy hasonló esetre a Bibliában, pontosabban egy ószövetségi történetre, amelyben Arám királya üldözi Elizeust, Isten emberét. Arám király körülfárta harci szekerekkel a várost, és korán reggel, amikor hajnalodott, Isten emberének szolgálója kiment, és ijedten szaladt vissza, és így szólt: Jaj, Uram, mit tegyünk? Jaj, Uram, elveszünk! A válasz így hangzott a próféta ajkáról: Ne félj! Többen vannak velünk, mint övelük! Ez a hit megnyilatkozása! A hit többletével jött Jézus Péterékhez!

A hit Erich Fromm szerint karaktervonás, egy alapvető emberi attitűd, olyan karaktervonás, amely áthatja az ember valamennyi tapasztalatát, és alkalmassá tesz arra, hogy illúziók nélkül nézzen szembe a valósággal, és ennek ellenére hitében éljen. Egy belső értékelő viszonyulásmód. Ehhez hívja segítségül az ótestamentumi hit fogalmát, mely megkönnyíti e megközelítésmód megértését, ha tisztában vagyunk azzal, hogy az ótestamentumban a hit „emunah”, amelynek jelentése: állhatatosság.

Számomra is helyes megközelítésmód az, egyetértek Erich Frommral, ugyanis Isten szövetséget kötött népével, és ő sosem bontja fel, szegi meg e szövetséget. De nem így az ember, aki sokszor rúgta már fel e „frigyet”, és vált hűtlenné, állhatatlanná Isten iránt.

Ha pedig az Újszövetséget hívjuk segítségül, akkor legkézenfekvőbb támpontunk a Mt 24,13. vers: „Aki mindvégig kitart, az üdvözülni fog”. Aki tehát állhatatosan megmarad Isten és Jézus evangéliuma mellett, az üdvözülni fog. A hitet ilyen szempontok szerint is meg lehet közelíteni, és soha nem szabad leszűkíteni csupán a „pisztisz”-fogalom tartalmára, mely szó szerint bizalmat jelent. A hit nem pusztán bizalom, hanem ennél sokkal több és gazdagabb tartalmú.

A történet arra tanít meg, hogy a hit tartalmához kétségtelenül hozzátartozik a kitarás, az állhatatosság is. Másképp a mi hitünk már illúzióknak vagy

istenkísértésnek is tűnhet. Ugyanis láthattuk, hogy Jézus, a próféta, a hit embere jön Péter és társai segítségére, holott Jézus nem halász. Tehát semmiképpen sem feltételezhetjük, hogy nagyobb hozzáértéssel és jártassággal rendelkezett volna a halászat terén, mint Péterék, és mégis tud segíteni! Hol? A hit, a bizakodás, a kitartás terén. Nekünk, keresztyény embereknek, a hit embereinek van valami többletünk a nem keresztyényekkel vagy pontosabban hitetlenekkel szemben, és ez a hit többlete. Ott, ahol mások kétségeskednek, ott mi a hit „szemével” még esélyt láthatunk!

Jézus így fogalmaz, és nem véletlenül: „evezz a mélyre”. meggyőződés, hogy sekélyes hittel és akarattal, felemás érzésekkel, megosztott lélekkel és erővel, bizonytalan hozzáállással, önmagunk túlzott kímélésével, részleges erőráfordítással komoly, maradandó eredményeket nem lehet elérni. A felszínesen végzett munka soha nem hozott maradandó eredményt, csak a kitartó, állhatatos és elszánt. A hit tehát nemcsak bizakodókká, hanem kitartókká is kell tegyen bennünket!

A történelemből az is kiderül, hogy a Jézussal aratott siker láttán Pétert és társait félelem és büntudat kerítette hatalmába. Igen, mert Péterék még „őszövségi ember módjára” gondolkodtak, mely szerint a gazdagság, a siker külső mutatója volt annak, hogy az igaz, a cadik élvezi Istennek áldását! A sikertelenséget, a szegénységet valamilyen elkövetett bűn büntetéseként értelmezték. A következő sorokból kiderül azonban, hogy Jézus mennyire másként hisz, gondolkodik, mint Péterék! Szinte megdöbben a halászokat, amikor így szól Simonhoz (Péterhez): „Kövess engem! Ne félj, ezentúl emberhalász leszel!” Nem csupán a többre biztatást jelenti ez, hanem sokkal többet ennél! Jézus ezt használja fel kellő pillanatnak, hogy életre szóló hivatást adjon Péternek és társainak. Az evangélista a tanítványok elhívásának, a tanítvánnyá levésnek gyönyörű pillanatait ossza meg velük.

A történet záró sora mindennél többet mond el a Jézus-tanítványról, a Jézust követő emberről: „Mindent ott hagyva követték őt”. Ez számunkra is jelzés értékű. Mi az evangélium hirdetői, a lelkészek, mindennél fontosabbnak kell tartuk az evangéliumot és hivatásunkat. Mindenről le kell mondanunk, ha kell, azért, hogy hivatástudattal dolgozó lelkészek lehessünk. Hadd fejezzem be e bibliamagyarázatot Cser László jezsuita gyönyörű elmélkedésével a hitről:

„Egy hit akarok lenni, mert más nem használ nekem, s szüntelenül hallom, hogy ez kívánatik tőlem. Szétszóróm apró, mindenféle hitem törmelékét. Hittem többé nem kis tó, mindenféle apróságokkal partján, vizében és vize felett – nekem a Tenger hite kell, négyezer méteres mélységig, az örvénylő, a tiszta, a határtalan és mérhetetlen hit. Mert a tengerben is sok minden van, de lényege ő maga: a Tenger. Akarom, legyen bennem is sok minden, de átfogja, mint áramló, sík és mély, mindent betöltő végtelen, a Hit. Igen, a Tenger a leggazdagabb. Érinti a földet, magában hord millió életet, benne fürdik az egész égbolt, de mégis, mégis, a tenger Tenger marad. Nem kevesebb, ennyi kell a Hitből. Belétemetek mindent: minden tudást, gondolatot, színt, alakot: min-

dent, amit eddig hordoztam, és mindent, előre, amit még el fogok nyerni. Hittem kis tó korában egyszer megláttam Istent, s szétvettem a partokat. Tengerre akarok lenni a hitnek, hogy nagyon, mindig tisztán és végtelenül lássam: istent. (Jelenvalók és örökkévalók című könyv, 49. l.). Ámen.

KRIZA JÁNOS

AKI A JÓT CSELEKSZI, AZ ISTENTŐL VAN*

3Jn 1,11

Mint általában a lelkészeknek, nekem is több Biblia sorakozik a könyvespolcomon. Van közöttük egy kicsi, zöld fedelű is, tele bejegyzésekkel és könyvjelzőkkel. Számomra ez a legkedvesebb, mert a első fedőlapján ez a bejegyzés olvasható: Drága jó nagymamám Bibliája. Meghalt 1995. július 27-én. Élt 87 évet.

Mikor kezembe veszem ezt a tőle örökölt Bibliámat: mindig rá gondolok. Feltehetően így vagyunk ezzel mindannyian, mikor egy elhunyt szerettünk valamilyen személyes tárgyát a kezünkbe vesszük. Ilyenkor végigpörög előttem pillanatok alatt mindaz, ami számomra sokat jelent az ő életéből. Az együtt eltöltött napok, órák, percek... Egyszerű, kedves és jóságos asszony volt. Életét békesség, harmónia és egyensúly uralta. És ami csodálatos volt benne, mindég elégedett volt. Soha nem hallottam panaszkodni, elégedetlenkedni vagy zúgolódní. Mindig tudott örülni. Úgy érzem, teljes volt az élete.

Gyermekkoromban sokat mesélt nekem Istenről. Ragaszkodott hozzá, hogy vallásórára járjak. Ragaszkodott hozzá, hogy vasárnap templomba menjünk. Ragaszkodott Istenhez, ezt bizonyítják bibliai bejegyzései is. Részben neki köszönhetem, hogy hivatásként a lelkészi pályát választottam. Ezért példaadó számomra az élete; ő tanított meg arra, amit már ő is kora gyermekkorában megtanult: *az embernek keresnie kell Istent*. Nem elég egyszerűen várakozni arra, hogy Ő eljőjön, hanem az embernek kell elindulni Hozzá; az embernek kell gyötrődnie hiten és hitetlenségen keresztül, vágní hozzá akkor is, amikor buktatók, fájdalmak, meg nem értett események formálják életét. Ahogy a Szentírás is tanítja: Közeledjétek az Istenhez, és Ő is közeledni fog hozzátok.

Életünkben mégis hány emberrel találkoztunk és találkozunk, kedves Testvéreim, aki – akár az Ószövetség által idézett balga ember is – egyetlen tömör mondatban jelenti ki: Nincs Isten! Állítja határozottan, pedig soha

---

* Elhangzott a Kolozsvári Rádió magyar nyelvű adásában 2002. június 2-án.